

Mark- och miljödomstolen

Till Miljödepartementet via
m.remissvar@regeringskansliet.se
(johanna.janson@regeringskansliet.se)

Remiss av Energimyndighetens rapport "Första, andra, tredje... Förslag på utformning av ett stödsystem för bio-CCS"
(ert dnr X2022/00822)

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad rapport med författningsförslag. Mark- och miljödomstolen lämnar, utifrån de intressen som domstolen har att bevaka, följande synpunkter.

Mark- och miljödomstolen välkomnar förslaget om att införa ett nytt stödsystem för företag som vill satsa på avskiljning av koldioxid från industriella processer eller förbränningsanläggningar och lagra den permanent i berggrunden (CCS, Carbon Capture and Storage). Domstolen instämmer i de generella utgångspunkterna som rapporten tar avstamp i, nämligen att CCS-tekniken kan bli ett mycket viktigt verktyg i arbetet för att uppnå de nationella och globala klimatmålen. Det föreslagna valet av stödgivning genom ett auktionsförfarande ger förutsättningar för att skapa en fungerande marknad för lagring av utsläpp av icke-fossil koldioxid.

Domstolen lämnar följande kommentarer på författningsförslaget. Numreringen av paragrafer i det remitterade förordningsförslaget har tyvärr blivit felaktig och det är därför oklart om samtliga paragrafer fortfarande omfattas av förslaget. Förslaget behöver beredas vidare.

Det saknas argument i rapporten för varför lagstiftning behövs. Stödgivning brukar bedömas som gynnande gentemot enskilda och även annars betungande bestämmelser om återkrav m.m., brukar därför vanligtvis finnas på förordningsnivå. Författningsförslagen framstår dessutom som detaljerade och det bör övervägas om ett antal av de föreslagna bestämmelserna behövs och vilken normnivå de ska finnas på. När det gäller förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) vill domstolen peka på t.ex. nuvarande bestämmelse i 19 kap. 3 § och det bör övervägas om befintlig lag är tillräcklig för att uppnå det sekretesskydd som eftersträvas.

Enligt 11 § i den föreslagna lagen om statligt stöd för avskiljning, transport och lagring av koldioxid från förnybara källor (bio-ccs), ska tvister med anledning av stöd som lämnas enligt den lagen prövas av allmän domstol. I 30 § i den föreslagna förordningen finns en hänvisning till förvaltningslagens bestämmelse om överklagande. Enligt 15 § (bestämmelsen angående avtal) i förordningen får ett avtal inte ingås innan ett beslut om tilldelning av stöd har fått laga kraft.

Det behöver enligt domstolens uppfattning övervägas och förtydligas vilka beslut som får överklagas. Ett överklagande av stödmyndighetens beslut bör enligt allmänna utgångspunkter ske till allmän förvaltningsdomstol. En vanlig ordning vid stödgivning är att beslutet om tilldelning av stöd inte får överklagas, medan ett beslut om att vägra utbetalning får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Att det dessutom möjligen skulle kunna finnas situationer där en part finner skäl att väcka talan i allmän domstol med anledning av ett stödärende, behöver inte regleras särskilt.

Budgivning, tilldelning och utbetalning

Enligt 17 § (nr 2) i förordningen ska ansökan innehålla uppgifter om bl.a. sökt stödbelopp, de stödberättigande kostnaderna och en utbetalningsplan. Stöd ska tilldelas i mån av medel den eller de budgivare som anger lägst kostnad per ton koldioxid (10 § andra stycket). I förslaget till föreskrift anges istället att det är budgivare som lagt bud som rangordnats lägst när auktionen har avslutats, som vinner budgivningen. Uttrycken bör ensas och det senare är enligt domstolens uppfattning ett bättre förslag, eftersom det knappast är företagens angivna kostnader som ska prioriteras vid utvärderingen av buden. Det är för övrigt inte lämpligt att kräva att de stödberättigande kostnaderna ska anges i ansökan, eftersom kostnaderna vid den tidpunkten inte har uppstått. Det är dock rimligt att t.ex. en budget för projektet upprättas vid tiden för ansökan och ges in till stödmyndigheten.

En stödberättigande kostnad uppstår under projektiden och ska vanligtvis styrkas t.ex. genom att en faktura ges in till stödmyndigheten. Enligt 9 § i den föreslagna lagen förfaller rätten till utbetalning av stöd om stödet inte tas i anspråk inom sex månader från dagen för avtalets ingående, eller om avtalet föreskriver en plan för utbetalning, detta inte tas i anspråk enligt planen. Enligt 21 § i föreslagna förordningen får stödmyndigheten besluta om förskott. Stöd får enligt 11 § i förordningen inte överstiga 100 procent av stödberättigande kostnader. Det är enligt domstolens uppfattning oklart hur bestämmelserna förhåller sig till varandra, och det måste tydliggöras huruvida stödgivande myndighet är bunden vid det stödbelopp per ton koldioxid som har angetts i avtalet, eller om företaget enbart får tillgodogöra sig stöd som motsvaras av senare uppkomna och styrkta stödberättigande kostnader. Det bör också framgå av författningstexten om stödet ska betalas ut som förskott eller om det ska betalas ut i efterhand under projektiden när företaget har styrkt stödberättigande kostnader.

Bestämmelser om utbetalning och om återkrav måste genomgående anpassas till om stödet betalas ut som förskott eller i efterhand (jfr t.ex. 20 § i förordningen).

Eftersom det idag inte finns någon marknad för att lagra koldioxidutsläpp från förnybara energikällor, är det inte uteslutet att tillåta att företagen gör en skälig vinst vid tilldelningen av stöd (jfr 11 § i förordningen). Detta skulle dock förutsätta att stödordningen utformas och godkänns enligt principen om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Detta yttrande har beslutats av rådmannen Jonas Manole och tekniska rådet Tony Persson.

Jonas Manole

Tony Persson

Kopia till tingsrättens allmänna diarium